

พระราชนิพนธ์
พระมหากษัตริย์

พระอัจฉริยภาพ
แห่งกษัตริย์ไทย

กัลยาณมิตร

www.kalyanamitra.org

คำนำ

ถ้าหากใครก็ตามได้เคยอ่านพระไตรปิฎกเรื่อง “พระมหาชนก” แล้ว เป็นการยากที่จะลืมเรื่องราวการสร้างวิริยะบารมีของพระมหาชนกไปได้ พระกระแสน้ำสิ่งที่พระองค์ตรัสออกมาเมื่อคราวเผชิญหน้ากับมรณภัยในท้องมหาสมุทรโดยลำพังนั้น ได้เป็นข้อคิดสำคัญที่สืบทอดมาเป็นต้นแบบความเพียรของชาวพุทธมาทุกยุคทุกสมัย เป็นสิ่งที่ยืนยันว่า ไม่ว่าเทคโนโลยีจะก้าวหน้าและมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตอย่างไรก็ตาม แต่ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของคนเรานั้น ยังต้องตั้งอยู่บนความพากเพียรมานะอดทนอย่างยิ่งยวดเสมอ

ที่มงานพระไตรปิฎกได้กลับไปเปิดดูบันทึกเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๔ และ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้พบว่าพระเดชพระคุณพระภิกษุสงฆ์วิริยคุณ (หลวงพ่อทัตตชีโว) ได้แสดงธรรมเรื่อง “**ข้อคิดที่ประชาชนไทยควรตระหนักจากพระราชนิพนธ์พระมหาชนก**” พระราชนิพนธ์เรื่องนี้แสดงถึงพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของปวงชนชาวไทยมากมายหลายประการ ตั้งแต่พระราชวิเทโศบายในการปลุกฝังศีลธรรมให้พลสกนิกรของพระองค์ พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีต่ออาณาประชาราษฎร์

และพระอัจฉริยภาพในการสร้างขวัญและให้กำลังใจปวงประชา โดยทรงพระราชทานพรว่า **“ของจงมีความเพียรที่บริสุทธิ์ ปัญญาที่เฉียบแหลม และกำลังกายที่สมบูรณ์”** ดังนั้น ขอเพียงปวงประชาราษฎร์อย่าท้อความเพียร ใช้ปัญญา และทุ่มเทแรงกายแรงใจ ทำด้วยความบริสุทธิ์เท่านั้น ประเทศไทยจะสามารถฝ่าวิกฤตรอดไปได้โดยสวัสดิ์

ด้วยเหตุนี้ ทีมงานพระไตรปิฎกเห็นว่าพระธรรมเทศานี้มีประโยชน์ต่อผู้อ่านยิ่งนัก จึงได้นำมาเรียบเรียงใหม่ หากการทำเผยแพร่ครั้งนี้จะอำนวยผลให้เกิดเป็นบุญกุศลใดขึ้นมา ปวงข้าพระพุทธเจ้า ทีมงานพระไตรปิฎก และคณะผู้จัดทำคู่มือปลูกฝังศีลธรรมบ้านกัลยาณมิตรขอน้อมเกล้าขอน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของปวงชนชาวไทย พระผู้ทรงพระราชนิพนธ์พระมหาชนกขึ้นเพื่อปวงชนชาวไทย ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน ขอর্মโพธิสมภารของพระองค์แผ่พระบุญญาธิการให้ปวงชนชาวไทยมีความเพียรอันบริสุทธิ์ ปัญญาที่เฉียบแหลม กำลังกายที่สมบูรณ์ นำพาประเทศไทยฝ่าวิกฤตการณ์พ้นภัยได้สำเร็จในเร็วพลันเทอญ

ทีมงานพระไตรปิฎก
สำนักประชาสัมพันธ์

สารบัญ

๑. การกลับมาของพระมหาชนกในสังคมาไทย	๑
๒. ภาพสะท้อนการปลุกฝังคุณธรรมในสังคมา ด้วยพระมหาชนก	๔
๓. ความยิ่งใหญ่ของพระมหาชนก	๑๓
๔. ความจริงของโลกและชีวิต	๑๗
๕. ตำแหน่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นของกลาง	๒๑
๖. สูดยอติวิริยบารมีของพระมหาชนก	๒๗

การกลับมาของพระมหาชนก ในสังคมไทย

ก่อนที่จะเราจะไปศึกษาพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกนั้น หลวงพ่ออยากให้เราลองภาพแรกตรงนี้ก่อน แล้วจะช่วยให้เราเข้าใจหลายๆ เรื่องที่จะศึกษาต่อไปข้างหน้า เนื่องจากการศึกษาของประเทศไทยนั้นได้มีการเปลี่ยนระบบไปจากเดิม แต่เดิมนั้นการศึกษาของเมืองไทยได้อาศัยวัดวาอาราม คือ

โรงเรียน ซึ่งพระในวัดทำหน้าที่เป็นครูสอนหนังสือ ท่านก็จะมุ่งเน้นว่า ต้องอบรมศีลธรรมนำหน้า ศึกษาวิชาการตามหลัง พุดง่าย ๆ คืออบรมบ่มนิสัยให้ดีก่อน แล้วจึงจะสอนความรู้ทางด้านวิชาการให้เอาไปประกอบอาชีพ เพราะฉะนั้น เมื่อจบการศึกษาแล้ว ก็จะได้ทั้งคนดีและ คนเก่ง ออกจากโรงเรียน

ต่อมาภายหลัง เมื่อมีการดึงเอาโรงเรียนออกไปจาก วัดแล้ว ความเปลี่ยนแปลงด้านศีลธรรมและจริยธรรมในสังคมก็ยังไม่เห็นแววุ่นวายเท่าไร เพราะโดยถือว่าคนไทยในยุคนั้นมีความสามารถอบรมลูกหลานให้เป็นคนดีอยู่แล้ว ไม่ต้องจำเพาะเจาะจงอบรมศีลธรรมตามวัดวาอาราม ระบบการศึกษาของไทยจึงเกิดการเปลี่ยนไปเป็นว่า สอนความรู้คู่ไปกับศีลธรรม เพื่อจะได้ดีไปพร้อมๆ กัน แต่ว่าเมื่อเข้าสู่ภาคปฏิบัติแล้ว วิชาการได้รับความสนใจมาก ส่วนศีลธรรมถูกมองว่าเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย

ในที่สุด การปลูกฝังศีลธรรมจึงถูกวางเอาไว้ในอันดับท้ายๆ ของภาคปฏิบัติในระบบการศึกษา เพราะฉะนั้น แทนที่ศีลธรรมกับความรู้จะกอดคอไปพร้อมๆ กันตามที่หวัง จึงเปลี่ยนไปเป็นว่า วิชาการนำหน้า ส่วนศีลธรรมหายไป คนไทยจึงต้องมาเจอภาวะที่ไม่ดีไม่งามต่างๆ ในบ้านเมืองอย่าง

ที่ประสบกันอยู่

ทำอย่างไรจึงจะเรียกหาเอาศีลธรรมกลับคืนมาสู่จิตใจ ของประชาชนกันได้ใหม่ ต้องบอกว่าเป็นที่นำยีนดีปรีดา เป็นมหาโชคมหาลาภของประชาชนไทย เพราะพระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ทรงทุ่มเทเอาใจใส่เรื่องนี้พระองค์ทรงนำชาดกเรื่องพระมहाชนกมาพระราชนิพนธ์ เป็นหนังสือขึ้นมา ซึ่งชาดกเรื่องพระมहाชนกนั้นเป็น พระชาติที่พระโพธิสัตว์ของพวกเราบำเพ็ญความเพียรหรือ สร้างวิริยะบารมี ครั้นเมื่อทรงพระราชนิพนธ์พระมहाชนกขึ้นมาแล้ว ชาวพุทธทั่วประเทศและทั่วโลกก็แซ่ซ้อง สรรเสริญ เพราะทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาไทย และแปลเป็นภาษาอังกฤษ

พระราชปราวรภของการพระราชนิพนธ์ครั้งนี้ เริ่มต้น เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ทรงสดับพระธรรมเทศนาของสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (วิน อัมมสาโร) วัดราชผาติการาม เรื่องพระมहाชนกแล้ว ทรงสนพระราชหฤทัยยิ่งนัก จึงทรงค้นคว้าเรื่องพระมहाชนกในพระไตรปิฎก (พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย เล่มที่ ๔ ภาคที่ ๒) อย่างลึกซึ้ง

ด้วยพระอัจฉริยภาพของพระมหากษัตริย์ไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำข้อคิดและคุณค่าจากเรื่องพระมหาชนกมาดัดแปลงเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน จนพระราชนิพนธ์แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ และทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้พิมพ์พระมหาชนกเผยแพร่แก่พสกนิกรของพระองค์อย่างทั่วถึง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เรื่อยมา

โดยทรงมุ่งหวังจะให้ความพากเพียรด้านศีลธรรม และวิชาการของประชาชนไทยไปพร้อมเพรียงกัน ดังที่ทรงให้พรแก่พวกเราไว้ว่า **ขอมองมีความเพียรที่บริสุทธิ์ ปัญญา เจียมแหลม กำลังกายที่สมบูรณ์**

ด้วยประการเช่นนี้ การเผยแพร่พระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกจึงได้กลับมาเป็นต้นแบบแห่งความพากเพียร ในสังคมไทยอีกครั้งหนึ่ง และเป็นการกลับมาในช่วงเวลาที่เหมาะสม เพราะคนไทยกำลังหลังพิงฝา ต้องประกอบความเพียรอย่างยิ่งยวดทั้งด้านศีลธรรมและวิชาการ เพื่อปลดแอกภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และกอบกู้ศีลธรรมที่อ่อนแอให้กลับดีดังเดิม

๒

ภาพสะท้อนการปลูกฝังคุณธรรม ในสังคมด้วยพระมหากษัตริย์

อีกเรื่องหนึ่งที่เราควรจะรู้ เพราะจะช่วยให้เราเข้าใจคุณค่าของพระราชนิพนธ์ยิ่งขึ้นคือ เมื่อไม่ถึง ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา ได้มีเรื่องเกิดขึ้นในประเทศอังกฤษ เนื่องจากอินเดียได้ตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษอยู่นาน ครั้นเมื่ออังกฤษคืนเอกราชให้อินเดียแล้ว นักการศึกษาของอินเดียได้เดินทางไป

ประเทศอังกฤษ ด้วยจุดประสงค์ที่จะไปขอตำราปลูกฝังคุณธรรมจากอังกฤษมาใช้กับอินเดีย เพราะเห็นว่าอังกฤษนั้นเป็นมหาอำนาจได้ขนาดนี้ แสดงว่าต้องมีวิธีการสร้างคนที่ดี จึงอยากได้ตำราปลูกฝังคุณธรรมจากอังกฤษไปใช้บ้าง

อังกฤษว่าอย่างไร อังกฤษบอกว่า มาขออะไรกับอังกฤษ เพราะอังกฤษเองก็ได้ไปคว้าเอาตำราปลูกฝังคุณธรรมจากอินเดียมาใช้มานานแล้ว โดยเอามาแปลสู่ภาคภาษาอังกฤษ ใช้สอนลูกหลานอังกฤษให้มีคุณธรรม ตำราชุดนั้นชื่อว่า “ปัญญาตันตระ” คำว่า ปัญจะ แปลว่า ห้า ตันตระ แปลว่า คัมภีร์

ปัญญาตันตระ หมายถึง คัมภีร์ห้าเล่ม ซึ่งทั้งห้าเล่มนี้เมื่อค้นคว้าไล่ไปไล่มาก็พบว่า เนื้อหาส่วนหนึ่งคือคัมภีร์ชาดกของพระพุทธศาสนา มีอยู่ด้วยกัน ๕๕๐ เรื่อง โดยอังกฤษนำเนื้อเรื่องไปดัดแปลงตัวละครให้เป็นตัวฝรั่ง แล้วก็นำมาปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็กอังกฤษ

นี่เป็นผลสัมฤทธิ์ของชาดกในการปลูกฝังคุณธรรมในสังคมที่เกิดขึ้นในอังกฤษและอินเดีย

สำหรับในประเทศไทย ปู่ ย่า ตา ทวด ของพวกเรา

ได้ใช้ชาดกในการปลุกฝังคุณธรรมให้กับลูกหลานไทยตลอดมาเช่นกัน ส่วนหนึ่งที่ทำนุรักษาศาสนาพุทธศาสนาส่งต่อมาถึงพวกเราได้ ก็อาศัยชาดกเป็นแรงผลักดันสำคัญเช่นเรื่องพระเวสสันดรที่รู้จักกันทั้งแผ่นดินไทย ทั้งนี้เนื่องจากในสมัยก่อนคนที่อ่านหนังสือออกในหมู่บ้านหนึ่งมีไม่กี่คนในตำบลหนึ่งมีอย่างมากสักสิบคน ยี่สิบคน เขาก็ถ่ายทอดพระพุทธานุภาพ ถ่ายทอดและปลุกฝังคุณธรรมกันมาด้วยนิทานชาดกนั่นเอง

คราวนี้ เมื่อเห็นอิทธิพลของชาดกว่ามีบทบาทต่อการปลุกฝังคุณธรรมของคนทั้งบ้านเมืองไทยในอดีตกันไปแล้ว ก็ต้องบอกว่าคนไทยโชคดีเหลือเกิน ที่มีพระเจ้าแผ่นดินที่ทรงเปี่ยมด้วยพระอัจฉริยภาพมหาศาล

เพราะขณะนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ทรงกำลังปลุกฝังความเพียรที่บริสุทธิ์ให้เติบโตในสังคมไทยด้วยพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก ซึ่งมีที่มาจากชาดกนั่นเอง

ด้วยประการเช่นนี้ คุณค่าแห่งพระไตรปิฎกที่จืดจางหายไปจากวิถีชีวิตคนไทยมาหลายสิบปีนั้น จึงได้เริ่มหวนคืนกลับมาในสังคมไทยอีกครั้ง ทำให้กำลังใจและ

ความหวังของคนไทยที่จะฝ่าฟันวิกฤตของบ้านเมืองไปได้
ตลอดรอดฝั่งจึงเจิดจ้าขึ้นมา สะท้อนให้เห็นพระอัจฉริยภาพ
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า ทรงไม่ทิ้งหลักธรรมใน
การดำเนินพระราชกิจแม้แต่น้อยเลย เสมือนดังวิสัยทัศน์ที่
ในกาลก่อนที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาว่า แม่ต้องตกอยู่ในยาม
วิกฤต ด้วยวิสัยของบัณฑิตย่อมไม่มีวันทิ้งความเพียร

“แม่ต้องตกอยู่ในยามวิกฤต
ด้วยวิสัยของบัณฑิต
ย่อมไม่มีวันทิ้งความเพียร”

๓

ความยิ่งใหญ่ของพระมหาชนก

พระมหาชนกเป็นเรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในชาดก ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสเล่าเรื่องนี้ด้วยพระองค์เอง ณ พระเชตะวันมหาวิหาร เมืองสาวัตถี เมื่อ ๒,๕๐๐ กว่าปีที่แล้ว และได้ถูกบันทึกตกทอดเอาไว้ใน พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกายชาดก ภาคที่ ๒

แต่ก่อนที่จะไปศึกษาว่า พระมหาชนกคือใคร มีความสำคัญอย่างไร เพราะเหตุใด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของพวกเราจึงทรงสนพระราชหฤทัย และทรงเลือกพระราชนิพนธ์เรื่องนี้เผยแพร่ให้เราได้ศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาข้อมูลต่อไปนี้กันก่อน

ชาตก คือ อะไร?

ชาตกคำนี้เขียนเป็นภาษาบาลีว่า ชาตก (ชา-ตะ-กะ) หมายถึง เรื่องราวการเวียนว่ายตายเกิด เพื่อสร้างบารมีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อครั้งยังทรงเป็นพระโพธิสัตว์

ชาตกเป็นเรื่องที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสโดยพระองค์เอง การเทศน์ของพระองค์นั้นไม่ว่าจะเทศน์ให้ใครฟังก็ตาม ทรงมุ่งหวังจะให้เกิดกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติธรรมเป็นสำคัญ แต่สาเหตุที่ตรัสเล่าชาตกนั้น มีทั้งเหตุฝ่ายลบและเหตุฝ่ายบวก

เหตุฝ่ายลบ เช่น เวลาพระภิกษุไปทำผิดอะไรมา อาจจะทำผิดในกรณีใดกรณีหนึ่ง ถึงคราวที่ต้องชานาบ ต้องตักเตือน เพื่อให้เกิดสำนึกตัว จะได้แก้ไขตนเอง แทนที่

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะทรงตกเตือนด้วยเหตุที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้านั้น ทรงไม่ทำ เพื่อให้บังเกิดประสิทธิภาพในการตกเตือนให้เกิดสำนึกตัวอย่างแรงในการแก้ไขตนเอง พระองค์ทรงระลึกชาติไปถึงเมื่อครั้งอดีตชาติ ซึ่งอาจจะเป็นร้อยชาติ พันชาติ หมื่นชาติ แสนชาติ ไม่มีกำหนด ทรงระลึกชาติไปดูพระภิกษุรูปนั้นว่า เคยพบกับพระองค์ในอดีตชาติมาบ้างไหม เคยประพฤติดีตพลาดทำนองนี้มาก่อนหรือเปล่า ส่วนมากจะพบว่ามีและเคย พระองค์ก็ทรงยกเหตุนี้ขึ้นขึ้นมาเทศน์แก้ไขให้พระภิกษุรูปนั้นกลับมามีกำลังใจทุ่มเทให้กับการปฏิบัติธรรมดังเดิม

ส่วนเหตุฝ่ายบวก เช่น พระมหาชนก ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำมาพระราชนิพนธ์ให้ประชาชนไทยนี้เป็นต้น ซึ่งจุดเริ่มต้นของชาติเรื่องนี้มีอยู่ว่า

วันหนึ่ง พระภิกษุที่อยู่ในพระเชตวันมหาวิหาร ต่างก็มานั่งพรรณนามหาภิเนกขัมมคุณ หรือคุณแห่งการเสด็จออกบวชของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ในโรงธรรมสภา ครั้นเมื่อพระองค์ทรงทราบแล้ว ก็ทรงระลึกชาติไปดูการออกมหาภิเนกษกรรมณ์ของพระองค์

โดยการเทศน์ครั้งนี้เป็นการระลึกชาติของพระองค์เอง
มาเทศน์ให้พระภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นได้เกิดกำลังใจในการ
ออกบวชและทุ่มเทในการปฏิบัติธรรมตามรอยพระองค์
อย่างยิ่งๆ ขึ้นไป

๑๗

ความจริงของโลกและชีวิต

เมื่อพวกเราเห็นคุณค่าของชาติกในการปลูกฝังศีลธรรม
ในสังคมและรู้ที่มาที่ไปของชาติกันแล้ว เพราะ ฉะนั้น
ชาติกเรื่องพระมหาชนกนี้จึงไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยเสีย แล้ว
แต่มีความสำคัญต่อการเกิดมาเป็นมนุษย์ของเราใน

ชาตินี้อย่างยิ่ง เพราะเรื่องนี้คือหลักฐานทางวิชาการชิ้นหนึ่ง ที่บันทึกเรื่องราวการเวียนว่ายตายเกิดและการตรัสรู้ของ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเหล่าพระอรหันต์ทั้งหลาย อีกทั้ง ทำให้เกิดความเข้าใจใน “ความจริงของโลกและชีวิต” ว่า

๑. คนเราตายแล้วไม่สูญ ยังจะต้องเวียนว่ายตายเกิด ต่อไปอีกไม่รู้จบสิ้น จนกว่าจะปราบกิเลสให้หมดสิ้นได้ อย่างเด็ดขาด

๒. トラบใดที่ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ ทุกชีวิต ย่อม ต้องอยู่ใต้อำนาจของกรรมที่ตนเองทำไว้ คือ ใครทำดี ย่อม ได้ผลดี เป็นความสุข และตรงกันข้าม ใครทำความชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว เป็นความทุกข์ตามล้าผลาญตนเอง ตามสมควรแก่กรรมที่ได้ทำไว้

จากความจริงทั้ง ๒ ประการนี้ ทำให้แต่ละชีวิตต้องมี “งานเพื่อชีวิต” ของตน คนละ ๓ งานใหญ่ๆ ด้วยกัน เป็นอย่างน้อย โดยใครจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ

๑. งานทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ที่ เรียกว่าประกอบสัมมาอาชีพะ ให้เหมาะสมกับเพศและวัย

ของตน จะได้ยืนหยัดอยู่ในโลกกว้างได้อย่างสมภาคภูมิ
ไม่ต้องตกเป็นภาระแก่ผู้ใด และไม่เป็นพิษภัยแก่ใครอีกด้วย

๒. งานปลูกฝัง-สร้าง-เสริมคุณธรรมให้แก่ตน เพื่อ
ป้องกันไม่ให้พลั้งเพลอ ไปใช้กาย วาจา ใจ ก่อกรรมชั่ว
ใดๆ อย่างสิ้นเชิง แต่กลับประดับประดาองค์ส่งเสริมให้
สามารถใช้กาย วาจา ใจ ก่อกรรมดีสร้างบุญกุศลให้สุด
ฝีมืออย่างเต็มความสามารถ จะเรียกว่าตั้งใจละชั่ว-ทำดีให้
สุดฤทธิ์ หรือจะเรียกว่าบำเพ็ญบารมีให้เต็มเปี่ยมก็ย่อมได้

๓. งานปราบกิเลสให้สูญสิ้นไปจากใจโดยเด็ดขาด จะ
ได้พ้นจากทุกข์และการเวียนว่ายตายเกิด ตามพระสัมมา
สัมพุทธเจ้าและเหล่าพระอรหันต์ทั้งหลายไป ซึ่งงานนี้จะ
เน้นหนักในเรื่องการเจริญภาวนา และสัญลักษณ์เบื้องต้นที่
แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าอย่างเป็นรูปธรรมของงานที่ ๓
นี้ คือการเข้าถึงพระธรรมกาย

งานเพื่อชีวิตทั้ง ๓ ประการนี้ มนุษย์เกือบทั้งโลก
รู้จักเพียงงานเดียว คืองานทำมาหาเลี้ยงชีพ ส่วนงานอีก
๒ ประการหลัง น้อยคนนักที่จะมีโอกาสได้ทราบ หรือถึง

แม้จะทราบว่ามีงานเหล่านี้อยู่ แต่ก็ยังไม่ทราบอยู่ดีว่ามีขั้นตอน และวิวัฒนาการที่ถูกต้อง ที่สมบูรณ์อย่างไร

ชาดกเรื่องพระมหาชนกนี้ เป็นบันทึกเรื่องราวการบำเพ็ญเพียรบารมีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอดีตชาติ เมื่อครั้งยังเป็นพระโพธิสัตว์ เป็นพระมหาชาติที่ทรงสร้าง ความเพียรกันอย่างยิ่งยวด ทั้งเต็มที เต็มอ้อม เต็มใจ เต็มมือ ซึ่งพระองค์ตรัสเล่าไว้ถึงการปลุกฝัง-สร้าง-เสริมคุณธรรมของพระองค์ท่านเอง ทั้งที่เป็นคุณธรรมเบื้องต้นของสามัญชน จนกระทั่งคุณธรรมเบื้องสูง พร้อมทั้งจะบรรลุโลกุตระธรรม

นี่คือความยิ่งใหญ่ของพระมหาชนก หรืออดีตชาติ ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พวกเราสามารถยึดถือเป็นต้นแบบปฏิบัติแห่งการสร้างวิริยบารมีได้อย่างประเสริฐสุด เพราะฉะนั้นประชาชนชาวไทยจึงควรแซ่ซ้องสรรเสริญในพระปรีชาญาณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชนิพนธ์พระมหาชนกมาเป็นต้นแบบแห่งความเพียรที่บริสุทธิ์ให้แก่พวกเรา

ตำแหน่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นของกลาง

มีข้อคิดประการหนึ่งจากชาดกเรื่องพระมหาชนก ที่ชาวพุทธไม่อาจมองข้ามไปได้ เพราะไม่ว่าใครก็ตาม หากได้ลงมือศึกษาค้นคว้า ประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง ตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว จะเข้าใจถึง

“ความจริงอันประเสริฐสุดของโลกและชีวิต” ว่า ตำแหน่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นของกลาง ไม่ใช่ตำแหน่งผูกขาด เพราะโลกนี้มนุษย์ไม่ได้เป็นผู้สร้าง เทวดาก็ไม่ได้เป็นผู้สร้าง สรรพสัตว์น้อยใหญ่ในโลกนี้ก็ไม่ได้เป็นผู้สร้าง โลกนี้จึงไม่ได้เป็นของใครคนใดคนหนึ่ง ไม่ได้เป็นของตระกูลใดตระกูลหนึ่ง แต่เป็นสาธารณะกับทุกๆ ชีวิต

โลกเกิดขึ้นมาได้ด้วยการรวมตัวของธาตุต่างๆ อย่างเหมาะสม คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ ธาตุอากาศ ซึ่งเป็นธาตุหลัก รวมตัวกันอย่างเหมาะสมแล้ว กลายเป็นโลกให้สิ่งมีชีวิตได้อยู่อาศัย

เพราะเหตุที่ว่า โลกเป็นของกลาง คนสัตว์ก็เป็นของกลาง เพราะฉะนั้น แม้ที่สุดตำแหน่งของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นตำแหน่งของผู้นำสัตว์โลกในการสร้างบุญสร้างบารมี ก็เป็นตำแหน่งของกลาง อุปมาเหมือนกับตำแหน่งประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี แม้ที่สุด ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็เป็นของกลางของประชาชนในเขตนั้น

ตำแหน่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นของกลางสำหรับ สัตว์โลกผู้มีปัญญา ผู้มีความเพียร และเป็นผู้มีมหารุณา

ต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย ไม่ได้ผูกขาดสำหรับชนชั้นวรรณะใด
คนชาติไหน ภาษาไหนไม่เกี่ยงเลย ขอให้มีความสมบัติดังกล่าว
เป็นต้องได้ตำแหน่งหรือสถานะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ด้วยกันทั้งนั้น

**แต่การจะมาเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้นั้น ต้องใช้
เวลาประกอบคุณงามความดีเยอะเยอะมากมาย ที่เรียกว่า
บารมี หมายถึง ความดีอย่างยิ่งยวด**

ความดีอย่างยิ่งยวด คือ ความดีที่เอาชีวิตเป็นเดิมพัน
ครั้งแล้วครั้งเล่า ชาติแล้วชาติเล่า จนกระทั่งจิตใจเต็ม
เปี่ยมไปด้วยความบริสุทธิ์ผุดผ่อง มีมหากรุณา และมีมหา
ปัญญา พอที่จะรู้ทุกสรรพสิ่งและสอนทุกสรรพสัตว์ได้
อย่างสมบูรณ์เต็มที่ ไม่ว่าใจของสรรพสัตว์นั้นจะมีขอบ
เพียงใดก็ตาม ก็สามารถไปโปรดให้ใจของสรรพสัตว์นั้นๆ
สว่างขึ้นมาได้

ความดีอย่างยิ่งยวดที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง
บำเพ็ญเพื่อให้ใจของพระองค์บริสุทธิ์บริบูรณ์นั้น มีอย่าง
น้อยที่สุด ๑๐ อย่างด้วยกัน คือ

๑. ทานบารมี	๒. ศีลบารมี
๓. เนกขัมมบารมี	๔. ปัญญาบารมี
๕. วิริยบารมี	๖. ขันติบารมี
๗. สัจจบารมี	๘. อธิษฐานบารมี
๙. เมตตาบารมี	๑๐. อุเบกขาบารมี

บารมีขั้นพื้นฐานทั้ง ๑๐ ประการนี้ พระโพธิสัตว์ต้องบำเพ็ญซ้ำแล้วซ้ำอีกมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ซึ่งบางชาติก็มีโอกาสได้สร้างบารมีเต็มที่ บางชาติก็เสียโอกาสไปบ้างเหมือนกัน เช่น ถ้าไปบังเกิดในภาวะที่บ้านเมืองไม่เรียบร้อย โอกาสจะสร้างบุญบารมีก็หย่อนไป แต่ว่าถ้าไปบังเกิดในภาวะที่บ้านเมืองเหมาะสมในการสร้างคุณงามความดี พระองค์ก็ทรงเอาชีวิตเป็นเดิมพันทีเดียว

เมื่อพวกเรารู้ว่าตำแหน่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นของกลาง ไม่ผูกขาดไว้เพื่อใครคนใดคนหนึ่ง แล้วยังมองเห็นภาพว่าจุดเริ่มต้นการเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น แต่เดิมพระองค์ก็ทรงเริ่มต้นจากมนุษย์ปุถุชนคนเดินดินทั่วไปเหมือนอย่างพวกเรา แต่มีมโนปณิธานจะบำเพ็ญบารมีอย่างยิ่งยวด เต็มที่ เต็มอิม เต็มใจ เต็มมือ จนกระทั่ง

เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เพราะฉะนั้น ความเข้าใจที่ประเสริฐที่สุดในความจริงของโลกและชีวิตย่อมเกิดขึ้นในเมืองต้น และตระหนักถึงเป้าหมายสูงสุดของการเวียนว่ายตายเกิด นั่นคือการปราบกิเลสให้หมดสิ้น เพราะนอกจากเส้นทางนี้ไม่มีเส้นทางอื่น และไม่มีใครทำแทนใครได้ จึงเหลือแต่เพียงว่าถ้าหากจะก้าวตามรอยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปนั้น ต้องศึกษาการดำเนินวิถีชีวิตในแต่ละภพชาติที่บันทึกไว้ในชาดกให้ทะลุปรุโปร่ง

แล้วลงมือบำเพ็ญบารมีอย่างยิ่งยวดตามเส้นทางที่พระองค์ทรงก้าวเดินให้ดูเอาไว้ เพื่อจะได้ไม่เสียเวลา และสามารถตรัสรู้ธรรมดั่งเช่นพระองค์ได้ในภายภาคหน้า ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงศึกษาพระไตรปิฎก และพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก เพื่อเป็นต้นแบบความเพียรที่บริสุทธิ์ในการบำเพ็ญบารมีเจริญตามรอยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อไป

ภาพจิตรกรรมฝาผนังโบสถ์ วัดสุวรรณาราม กรุงเทพฯ

๖

สุดยอดวีรียบารมีของพระมหาชนก

ขอทบทวนเรื่องพระมหาชนกสั้นๆ สำหรับบางท่านที่ อาจจะยังไม่ได้อ่านพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก หรือ อ่านแล้ว แต่ได้ผ่านเวลามานานพอจะทำให้ลืมไปบ้าง

ในเรื่องความเป็นมาของพระมหาชนกมีอยู่ว่า ในสมัย โบราณนานมาแล้ว อาจจะเป็นแสนปี ล้านปี ก่อนถึงพุทธกาล

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทั้งหลายยังทรงสร้างบารมีอยู่ ได้ทรงบังเกิดเป็นโอรสกษัตริย์เมืองมิลิลา ชื่อว่า พระมหาชนก แต่เมื่อพระองค์ทรงประสูติในพระครรภ์นั้น เป็นภาวะที่บ้านเมืองมีเหตุการณ์ไม่ค่อยจะเรียบร้อยเกิดขึ้น เนื่องจากพระราชบิดากับพระอนุชาทำศึกชิงราชสมบัติกัน พระราชบิดาของพระองค์ทรงแพ้สงคราม ทำให้พระมารดาทรงต้องอุ้มท้องพระองค์เสด็จหนีภัยไปอีกเมืองหนึ่ง ส่วนพระเจ้าอาของพระองค์ก็ขึ้นครองราชย์

ครั้นต่อมา เมื่อพระองค์ประสูติแล้ว ทรงเจริญวัยขึ้น ก็ตั้งใจศึกษาศิลปะวิชาการต่างๆ ตามประเพณีที่มีมา แต่โบราณในยุคนั้นๆ ด้วยพระสติปัญญาที่เฉียบคม พอพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา ก็ทรงจบการศึกษาวชิราภรณ์ทั้งหมด และเมื่อพระองค์ทรงรู้ว่าตัวเองเป็นพระราชโอรสของกษัตริย์เมืองมิลิลาแล้ว ทรงคิดจะไปกู้บ้านกู้เมืองคืน จึงทรงเตรียมสัมภาระต่างๆ ขนลงเรือ เพื่อย้อนกลับมาราชธานีเดิมของพระราชบิดา

เหตุการณ์ตรงนี้เอง ที่แสดงให้เห็นถึงความมีวิริยะ หรือความเพียรอย่างยิ่งยวดของพระองค์ จนกระทั่งทำให้ขาดก

เรื่องพระมหาชนกได้กลายเป็นต้นแบบแห่งความเพียรของชาวพุทธมานานกว่า ๒,๕๐๐ ปี

เรื่องมีอยู่ว่า ในขณะที่เรือของพระองค์แล่นตรงไป ยังเมืองมิลินั้น เรือได้ประสบพายุร้าย คลื่นร้ายทำลายเรือแตก ในขณะที่พระองค์เห็นว่าเรือกำลังจะแตก ทรงเตรียมตัวพร้อมรับสถานการณ์ เมื่อกำหนดทิศทางของเมืองมิลิน่าได้แล้ว พระองค์ก็ทรงกระโดดออกมาจากเรือ แล้วว่ายน้ำอยู่กลางทะเลด้วยความตั้งใจว่าจะไปขึ้นฝั่งที่เมืองมิลิน การว่ายน้ำข้ามทะเลครั้งนี้ ทรงใช้เวลาอยู่ถึง ๗ วัน ๗ คืน

ช่วงเวลาที่ความเป็นตาย ขณะว่ายน้ำข้ามทะเลนั่นเอง พระองค์ได้มีข้อคิดสำคัญที่เกิดขึ้นจากการโต้ตอบกับเทวดา และสามารถนำมาใช้เป็นสติเตือนใจทุกคนที่อยากจะมี ความเพียรอันยิ่งใหญ่ในอนาคตได้อย่างแสนวิเศษ

จากหลักฐานที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ขณะที่พระมหาชนกกำลังว่ายน้ำข้ามทะเลมาได้ถึง ๗ วัน มีอาการร่อแร่ใกล้ตายเหมือนกัน เพราะแช่อยู่กลางน้ำเต็มตลอดเวลา แต่ถึงแม้จะต้องเจอภาวะวิกฤตขนาดนั้น วิสัยของมหาปราชญ์นักสร้างบารมี แม้ว่ายน้ำอยู่กลางทะเล ครั้นพอลง

คืนหนึ่งหน้าดูท้องฟ้า เห็นพระจันทร์ขึ้นมาก่อนดวงแล้ว รู้ทันทีเลยว่า พรุ่งนี้เป็นวันอุโบสถ เพราะพระจันทร์จะขึ้นเต็มดวงพอขึ้นได้อย่างนั้น พระมหาชนกตั้งสติกำหนดจิตรักษาอุโบสถศีลขณะลอยคอว่ายน้ำอยู่กลางทะเลเลย เพราะวิสัยของนักสร้างบารมี หากถึงแม้ต้องตายก็ไม่ทิ้งธรรม

ตามธรรมดาคนทั่วไป ถ้าจะต้องตายในขณะที่ยังปากกัดเท้าถีนั่น ถ้าใจไม่แช่มอยู่ในศีลธรรมเป็นปกติแล้วจะนึกถึงศีลธรรมไม่ออก แล้วยิ่งถ้าตกอยู่ในสภาพเหมือนพระมหาชนก ต้องลอยคอแช่น้ำเค็มจนเนื้อเปื่อย อดอาหารอยู่กลางทะเลมาตั้ง ๗ วัน ถ้าใจไม่อยู่ในศีลธรรมชนิดแช่มแล้ว ยากจะนึกออกว่าวันไหนคือวันอุโบสถ

ยกตัวอย่างหลายปีก่อน หลวงพ่อได้มีโอกาสเจอชาวประมงที่ไปเรือแตกในทะเลแถวเวียดนาม เขาเล่าให้ฟังว่า “เขาลอยคออยู่ในทะเลตั้ง ๕ วัน เพียงแค่วันที่ ๔ เท่านั้นเนื้อมันซั๊กเปื่อยๆ กุ้งปลาตัวเล็กๆ คอยว่ายมาตอด เนื้อเอาโดนลูกตอดของกุ้งปลาพวกนี้เข้าไปแต่ละที มันเจ็บปวดเข้าหัวหัวใจเลย นึกถึงตอนที่กินเนื้อกุ้งเนื้อปลาที่ว่าอร่อย แต่ไม่รู้หรือกุ้งปลา มันเจ็บแค่ไหน แต่พอมาลอยคอในทะเล โดน

มันกินเนื้อคินบ้าง มันเจ็บเข้าขั้วหัวใจ”

แต่พระมหาชนก ลอยคอกอยู่ตั้ง ๗ วัน ไม่รู้เนื้อเปื่อย
ไปแคไหน โดนปลาตอดไปไม่รู้แคไหน ดีไม่ดีอาจจะเกือบ
โดนปลาฉลามซุบไปกิน

เขาเล่าให้ฟังอีกว่า เขาลอยคอกอยู่ทั้งหมด ๕ วัน หิวข้าว
แทบขาดใจ แต่พอประทั่งชีวิตไปได้ด้วยอาศัยพวกกุ้งปลา
ที่มาตอดตามเนื้อตามตัว ตัวไหนไม่ทันระวัง มัวเหะเนื้อเพลิน
ก็ตะปบให้อยู่มือ พอคว่ำมาได้ก็ใส่ปากกินเลย พยายาม
เลี้ยงชีวิตให้นานที่สุด จนกว่าจะมีเรือผ่านมาช่วย

เพราะฉะนั้นความสำคัญของพระมหาชนกตรงตอนที่
พระมหาชนกลอยคอกอยู่ ๗ วัน พอเห็นดวงจันทร์เท่านั้น
ก็รักษาอุโบสถศีลทันที หิวจนแทบไส้แคไหน จะไม่ยอม
ตะปบกุ้งปลาที่ตอดเนื้อตัวเด็ดขาด จึงอยู่ตรงนี้

เพราะวิสัยนักสร้างบารมี ให้ตกอยู่ในสถานการณ์
ปางตายแคไหน ก็ไม่มีทางยอมเสียศีล และถึงแม้ว่ากำลัง
กายของพระมหาชนกจะสูญเสียไปมากแล้วก็ตาม เพราะ
ทั้งเหนื่อย ทั้งอดมาตั้ง ๗ วัน แต่กระนั้นก็ตาม สิ่งที่ย้อน

ทวนขึ้นมาในใจของพระองค์คือ กำลังใจที่เพิ่มอีกมหาศาล
นี่คือผลตอบแทนอันยิ่งใหญ่ของความตั้งมั่นอยู่ในธรรม
ไม่ยอมเสียศีล

ในชาดกนี้ระบุไว้เลยว่า ด้วยอำนาจแห่งอุโบสถศีลที่
พระองค์ตั้งใจรักษาไว้ในวันอุโบสถนั้นเอง ได้ร้อนถึงนางเมขลา
ผู้เป็นเทวดารักษาท้องทะเล ต้องออกมาตรวจตรา พอเห็น
พระมหาชนกลอยคออยู่กลางทะเล ก็เลยเกิดการสนทนากันขึ้น
และหลักฐานในพระไตรปิฎกที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ตรัสเล่าถึงบทสนทนาระหว่างพระมหาชนก กับนางเมขลา
กลางมหาสมุทรนั้น ได้เป็นข้อคิดอันยิ่งใหญ่ให้แก่ผู้สร้างบารมี
มาหลายยุคหลายสมัย

บทสนทนาช่วงนี้มีอยู่ว่า ในขณะที่นางเมณีเมขลา
เหาะอยู่ ได้ถามพระมหาชนกที่กำลังลอยคออยู่ในทะเลว่า

“นี่ใคร เมื่อมองไม่เห็นฝั่ง ก็ยังอุตสาหพยายามว่าย
อยู่ในท่ามกลางมหาสมุทรได้ ท่านเห็นอำนาจประโยชน์ อะไร
จึงพยายามว่ายอยู่อย่างนี้นักหนา ฯ”

นี่เป็นสำนวนโบราณ แต่ถ้าเทียบเคียงเป็นภาษาปัจจุบัน

ก็ต้องบอกว่า “ใครนะ มาว่ายน้ำอยู่ในทะเลนี้ ทั้งๆ ที่ยังมองไม่เห็นฝั่งเลย มันมีแต่ตายกับตายอย่างเดียวเท่านั้น จะฝืนว่ายน้ำไปทำไม เพราะยังงี้ก็ตายแน่ๆ”

พระมหากษัตริย์ได้ยืนอย่างนั้นก็เกิดสงสัยว่า ตัวเองว่ายน้ำมา ๗ วันแล้ว นอกจากเสียงน้ำ เสียงลมในทะเลแล้ว ก็ไม่เคยได้ยินเสียงใครที่ไหน หรือว่าว่ายน้ำจนหูแว่วไป แต่พอมองไปบนท้องฟ้าเห็นเป็นเทพธิดาเหาะอยู่ พอรู้ถึงต้นเสียงที่มาเท่านั้น พระมหากษัตริย์ตอบนางเมขลาเลยว่า

“ดูก่อนเหวดา เราได้ตรัสตรงเห็นปฏิปทาแห่งโลก และอาณิสสส์แห่งความเพียร เพราะฉะนั้น ถึงจะไม่เห็นฝั่ง เราก็ต้องพยายามว่ายน้ำอยู่ในท่ามกลางมหาสมุทร ฯ”

ถ้าพูดเป็นภาษาชาวบ้านต้องบอกว่า “เหวดา ข้าตรองดูแล้วนะ ในโลกนี้ ถ้าตราบใดคนเรายังมีความเพียรรักษาความเพียรเอาไว้ ไม่เสียหาย เพราะว่าความเพียรคือความหวัง แล้วความหวังคือกำลังใจ เพราะฉะนั้นคนเราเมื่อมีความหวัง มีกำลังใจนั้น มันไม่เสียหายนะเหวดา แล้วโอกาสที่จะมีความสำเร็จก็เป็นไปได้”

ถ้าพูดแบบนี้ ก็ต้องยกตัวอย่างมาเทียบจึงจะเห็นภาพ

ชัด ชาวประมงที่ไปเรือแตกต้องว่ายน้ำจนเนื้อเปื่อยตั้ง ๕ วันนั้น เขาเคยมาเล่าให้ฟังว่า ที่เขาสู้จนรอดมาได้เพราะว่า ยังมีความหวัง

ถ้าปกติแล้วจะให้ว่ายน้ำข้ามทะเล เขาทำไม่ได้หรอก พรรคพวกที่มาด้วยกันตกทะเลตายไปตั้งหลายคน แต่เขามีความหวังในตอนลอยคอว่า ถ้ามีหมาเฝ้าลอยมา ก็จะไปตะบปบเป็นหุ่นลอยต่อไป ถ้ามีเศษไม้เศษเรือลอยผ่านมา ก็จะไปตะบปบเป็นหุ่นลอยพุงชีวิตไปได้ เผื่อว่าจะมีเรือผ่าน มาทางนี้ ถ้ายังไม่มีเรือผ่านมา ก็รัดเอวกางเกงให้แน่น ใช้ขา กางเกงบานๆ นั้นแหละตีน้ำเข้าไปในกางเกง แล้วจะช่วยให้ลอยติดบ่วงไปได้

ถ้าไม่ท้อเสียวอย่าง มีหวังว่ารอดตายได้ แล้วก็จริงอย่างที่หวัง พอผ่านไปวันที่ ๕ มีเรือประมงไทยผ่านมาทางนั้นก็เลยได้รับการช่วยชีวิต ให้รอดตายขึ้นฝั่งมาได้ พร้อมกับแผลที่โดนก้างปลาฉีกตลอดเต็มตัว นี่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

แต่ว่าพระมหาชนกแม้อลอยคออยู่ในทะเล ก็ยังคงมั่นในศีล ตามเนื้อและตามตัวของท่านคงสาหัสยิ่งนัก แต่ถึงอย่างนั้นเวลาท่านได้พบกับเทวดา ก็ฟ้องว่ากำลังใจของท่าน

มีมหาศาล ถึงได้ให้ข้อคิดในยามเผชิญหน้ากับความตายอย่าง
นั้นออกมาได้

นางเมขลาได้ยินอย่างนั้นแล้วว่าอย่างไรต่อ

“ฝั่งมหาสมุทรลึกจนประมาณไม่ได้ ย่อมไม่ปรากฏแก่
ตาท่าน ความพยายามอย่างลูกผู้ชายของท่านก็เปล่าประโยชน์
ไม่ทันถึงฝั่งก็จักตาย ฯ”

ถ้าพูดเป็นภาษาชาวบ้านก็บอกว่า “โธ่เอ๊ย! ฝั่งทะเล
ยังมองไม่เห็นเลย ถึงจะประคองไปได้ ๗ วัน ๑๐ วัน
มันก็ต้องตายอยู่นั้นแหละ แล้วจะว่ายไปทำไม ยอมตาย
เสียตอนนี้ไม่ดีกว่าหรือ”

พวกเราดูพระมหาชนกตอบตรงนี้ให้ดี

“บุคคลเมื่อทำความเพียร แม้ถึงจะตาย ก็ได้ชื่อว่า
ไม่ต้องเป็นหนี้ คือไม่ถูกญาติ เทวดา มารดาบิดา ตีเตียน
อนึ่ง บุคคลเมื่อได้ทำกิจอย่างบุรุษแล้ว ไม่ต้องตาม
เด็กร้อนในภายหลัง ฯ”

พวกเราดูการตอบนี้ให้ดี คำว่าไม่ต้องเป็นหนี้ในที่นี้
หมายถึง ไม่ถูกตีเตียน เพราะฉะนั้นถ้าจะพูดให้เป็นปัจจุบัน

ก็บอกได้ว่า “คนเรานั้น แม้จะตาย ก็ขอให้ได้สู้ ขอให้
ดิ้นรนตะเกียกตะกาย ไม่ทิ้งความพยายามเออะ ญาติพี่น้อง
น้องจะไม่ตีเตียน มนุษย์ก็ตีไม่ได้ เทวดาก็ตีไม่ได้ พ่อแม่
ก็ตีไม่ได้ แม่แต่หมู หมา กา ไก่ มันก็ตีไม่ได้

เพราะฉะนั้น ถ้าตราบไต่ยังไม่ทิ้งความเพียร ทั้ง
มนุษย์จนกระทั่งเทวดาทุกชั้นฟ้า ตลอดลงไปถึงนรก ลงไป
ถึงบาดาล ใครก็ตีไม่ได้ และที่สำคัญคนเราเมื่อทำกิจของ
ลูกผู้ชายแล้ว ย่อมไม่เดือดร้อนในภายหลัง”

การโต้ตอบระหว่างพระมหาชนกและนางเมขลาใน
ครั้งนั้นเอง ได้พลิกสถานการณ์จากร้ายกลายเป็นดี นาง
เมขลาก็ได้ช่วยพระมหาชนกข้ามทะเลมาได้

**ชีวิตของคนเรานั้นสามารถพบความสำเร็จได้ทุกวินาที
ขอให้อย่าทิ้งความเพียรเป็นสำคัญ**

เมื่อข้ามทะเลมาได้แล้ว พระมหาชนกก็ทรงไปเอาราช
สมบัติคืนมาได้สำเร็จ และกลับมาเป็นกษัตริย์ครองเมือง
มิติลาแทนพระเจ้าอา เพราะที่เวลานั้นพระเจ้าอาสวรรคตพอดี
จึงไม่มีการเสียเลือดเสียเนื้อ

แต่เมื่อพระองค์ทรงครองราชย์ไปได้ระยะหนึ่ง ก็ทรงประสบเหตุบางอย่างทำให้ได้คิด ซึ่งเป็นข้อคิดที่ทำให้พระองค์ทรงตัดสินพระทัยทิ้งราชสมบัติ ออกผนวช แต่เนื่องจากในยุคนั้นไม่มีพระสัพพัญญูพุทธเจ้า พระมหาชนกได้พบแต่พระปัจเจกพุทธเจ้าบ้าง ฤาษีชีไพรบ้าง การปฏิบัติธรรมของพระมหาชนกในชาตินั้น จึงได้ผลตามสมควรในยุคนั้น

ครั้นบั้นปลายชีวิตผลการปฏิบัติธรรมของพระองค์ทรงบรรลุญาณ ๔ แต่ว่ายังไม่สามารถปราบกิเลสให้หมดสิ้นไปได้ เมื่อพระมหาชนกสวรรคตก็ได้ไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นพรหมอยู่ในพรหมโลก ซึ่งยังไม่ถึงพระนิพพาน

มาถึงตรงนี้ พวกเราคงได้ข้อคิดและหลักธรรมจากเรื่องนี้ไปพอสมควร ประการสำคัญคือการกลับมาของพระมหาชนกในสังคมไทย โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา พระราชนิพนธ์ชิ้นนี้ได้ช่วยให้ข้อคิดแก่ชาวไทยได้รู้ว่า

การสร้างวิริยบารมี หรือความเพียรที่บริสุทธิ์อย่างยิ่ง ยวดเท่านั้น จึงจะเป็นทางมาแห่งปัญญาที่เสียบแหลม กำลังกายที่สมบูรณ์ และเป็นที่พักที่แท้จริงของคนไทย ในการต่อสู้

กับภาวะศีลธรรมและเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ให้มีชัยชนะเหนือ
วิฤตการณ์เหล่านี้ขึ้นมาได้ ซึ่งวิริยบารมีของพวกเรานี่เอง
จะเป็นคุณูปการอันใหญ่หลวง ในการทำงานสร้างบารมีข้ามชาติ
เพื่อก้าวตามรอยพระลัสมาลัมพุทธเจ้าจนกว่าจะไปให้ถึงที่สุด
แห่งธรรมในอนาคต

นี่คือภาพสะท้อนความยิ่งใหญ่ของหลักธรรมแห่งพระลัสมาลัมพุทธเจ้า ที่สามารถลัสม์ผลได้จากพระราชนิพนธ์ เรื่องพระ
มหาชนก พระราชนิพนธ์ที่บังเกิดขึ้นมาจากพระอัจฉริยภาพ
แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
พระมหากษัตริย์ไทยของเรา

**พระราชนิพนธ์ พระมหาชนก
พระอัจฉริยภาพแห่งกษัตริย์ไทย**

ข้อมูล : พระธรรมเทศนาพระภิกษุญาณาวิริยคุณ (เผด็จ ทัดตชีโว)
เรียบเรียง : ทีมงานพระไตรปิฎก สำนักประชาสัมพันธ์
ISBN : 974-88308-5-3
ผู้จัดทำ : กองสื่อธรรมะ สำนักประชาสัมพันธ์
พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๖ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๔ (วันจักรี)
ลิขสิทธิ์ : มูลนิธิธรรมกาย
Acrobat : สุวฑฒติโก ภิกษุ กองวิชาการ สถาบันพัฒนาบุคลากร

“

บุคคลเมื่อทำความเพียร
แม้ถึงจะตาย
ก็ได้ชื่อว่า ไม่ต้องเป็นหนี้
คือไม่ถูกญาติ เทวดา
มารดาบิดา ตีเตียน
อนึ่ง บุคคลเมื่อได้ทำกิจ
อย่างบุรุษแล้ว
ไม่ต้องตามเดือดร้อน
ในภายหลัง

”